

Vergaderjaar 2015–2016

21 501-20

Europese Raad

Nr. 1027

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 oktober 2015

Hierbij bied ik u het verslag aan van de informele bijeenkomst van staatshoofden en regeringsleiders van 25 oktober 2015 over vluchtelingenstromen langs de Westelijke Balkanroute, alsook de aangenomen (Engelstalige) verklaring¹.

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
K.H.D.M. Dijkhoff

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Verslag van de informele bijeenkomst van staatshoofden en regeringsleiders van 25 oktober 2015 over vluchtelingstromen langs de Westelijke Balkanroute

Op 25 oktober jl. kwamen, op uitnodiging van de voorzitter van de Europese Commissie, de staatshoofden en regeringsleiders van Albanië, Bulgarije, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Oostenrijk, Kroatië, de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, Roemenië, Servië en Slovenië in Brussel bijeen in aanwezigheid van de voorzitter van de Europese Raad, de voorzitter van het Europees parlement, de uitvoerend directeurs van de Europese agentschappen EASO en Frontex, en de Hoge Commissaris voor Vluchtelingen van de Verenigde Naties. Tevens uitgenodigd en aanwezig waren, in een waarnemende rol, de Luxemburgse Minister verantwoordelijkheid voor migratie en Staatssecretaris Klaas Dijkhoff namens Nederland in de hoedanigheid van, respectievelijk, de huidige en aanstaande voorzitter van de Raad van de Europese Unie.

Doel van de bijeenkomst was het maken van concrete operationele afspraken over de huidige vluchtelingenstromen en bijbehorende problematiek langs de Westelijke Balkanroute, waarbij ook is opgeroepen tot betere samenwerking met Turkije. Algemene uitgangspunten waren dat humanitaire tragedies voorkomen moeten worden, stromen in goede banen moeten worden geleid inclusief opvang, registratie en bescherming in landen langs de route, en snelle terugkeer moet worden gerealiseerd van migranten die geen internationale bescherming behoeven naar hun landen van oorsprong.

In een verklaring hebben de aanwezige staatshoofden en regeringsleiders afspraken neergelegd over structurele informatie-uitwisseling en effectieve samenwerking, beperking van secundaire bewegingen, ondersteuning van vluchtelingen en het bieden van (nood)opvang, gezamenlijke beheer van migratiestromen, grensbeheer, aanpak van mensensmokkel, en informatievoorziening aan vluchtelingen en migranten.²

Structurele informatie-uitwisseling en effectieve samenwerking

De betrokken landen zijn overeengekomen om hun onderlinge communicatie te verbeteren en unilaterale maatregelen, die buurlanden vervolgens in problemen brengen of een kettingreactie teweeg brengen, te vermijden. Concreet zullen binnen 24 uur nationale contactpunten aangewezen worden voor uitwisseling van informatie over de omvang en samenstelling van de stromen, dagelijkse onderlinge communicatie, en het coördineren van acties en maatregelen ten behoeve van beheersing van de migratiestromen langs genoemde route. De contactpunten zullen rechtstreeks rapporteren aan de staatshoofden en regeringsleiders in kwestie. Ook zullen binnen 24 uur gezamenlijke behoeften analyses worden samengesteld op grond waarvan beschikbare instrumenten op Europees en internationaal niveau zullen worden ingezet. De nadruk zal daarbij op de korte termijn liggen op het voorzien in tijdelijke opvang en ondersteuning van migranten, en op snelle en effectieve terugkeer van economische migranten.

² Vanwege genoemde waarnemende rol is deze verklaring niet door Nederland ondertekend of als verbindend te beschouwen voor Nederland.

Beperking van secundaire bewegingen

De aanwezige staatshoofden en regeringsleiders hebben verklaard dat eenzijdig doorlaten of doorgeleiden van migranten geen acceptabel beleid is, en toegezegd om doorreizen van vluchtelingen en migranten over hun grondgebied naar de grens van een buurland te ontmoedigen.

Ondersteuning van vluchtelingen en het bieden van (nood)opvang

De betreffende staatshoofden en regeringsleiders zullen zich inzetten om hun capaciteit te vergroten voor het verlenen van de nodige opvang en (humanitaire) bijstand aan migranten, waar nodig met ondersteuning van de Europese Commissie inclusief gebruik van het EU civiel beschermingsmechanisme, en met hulp van UNHCR en EASO. De genoemde informatie-uitwisseling zal onder meer gericht zijn op gedeeld en gecoördineerd gebruik van beschikbare middelen. Griekenland heeft de intentie bevestigd om voor het einde van het jaar zijn opvangcapaciteit met 30.000 extra plaatsen op te hogen. Daarnaast zullen de betrokken landen en UNHCR Griekenland helpen om middels huursubsidies en gastgezinnen opvang te realiseren voor nog eens 20.000 mensen. Deze plekken zullen ook de tenuitvoerlegging van herplaatsing en de hotspots in Griekenland ten goede komen. Bovendien zal met ondersteuning van UNHCR worden gewerkt aan het creëren van capaciteit voor 50.000 additionele opvangplekken in de overige landen langs de route. Voorts is gesproken over financiering van deze maatregelen, en over het verkrijgen van aanvullende middelen in overleg met internationale financiële instellingen.

Gezamenlijk beheer van migratiestromen

Verplichtingen om migranten adequaat te registreren na binnenkomst en het zorgen voor voldoende capaciteit daarvoor zijn benadrukt, evenals het versterken van inspanningen om migranten die geen internationale bescherming nodig hebben snel terug te sturen met hulp van EU-agentschappen. Samen met de Europese Commissie en Frontex zal samenwerking met derde landen op het gebied van terugkeer en terug- en overname worden versterkt, met name met Afghanistan, Bangladesh en Pakistan. De Commissie is uitgenodigd om te beginnen met de voorbereiding van nieuwe terug- en overnameovereenkomsten met relevante derde landen.

Grensbeheer

Ook zijn er afspraken gemaakt over verbetering van grensbewaking en gecoördineerd grensbeheer. Binnen een week zullen 400 extra politieambten met noodzakelijk materieel worden ingezet in Slovenië op grond van afzonderlijke bilaterale bijdragen. De Frontex-operatie Poseidon in de Egeïsche zee zal worden versterkt evenals Frontex-ondersteuning aan de Bulgaars-Turkse grens en de grens tussen Kroatië en Servië. Verdere inspanningen zullen gericht zijn op de grens van Griekenland met de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië en Albanië. Het mechanisme voor inzet van een snel grensinterventieteam (RABIT: *Rapid Border Intervention Team*) is genoemd als uitdrukkelijke mogelijkheid. De landen in kwestie hebben uitdrukkelijk het beginsel onderstreept dat personen aan de grens geweigerd kunnen worden wanneer zij geen asiel vragen. Wat Turkije betreft hebben de staatshoofden en regeringsleiders vooruit gekeken naar de afronding en tenuitvoerlegging van het EU-Turkije actieplan.

Aanpak van mensensmokkel

De aanwezige landen hebben zich gecommitteerd aan versterking van samenwerking tussen politie en justitie ter bestrijding en voorkoming van mensensmokkel en mensenhandel en de mensonterende praktijken waar gewetenloze mensensmokkelaars migranten aan blootstellen. Europol en Interpol, die niet aanwezig waren, en Frontex zijn opgeroepen om relevante operaties langs deze de Westelijke Balkan route te ondersteunen.

Overige afspraken

Niet alleen zullen de landen langs de Westelijke Balkanroute elkaar beter informeren; zij zullen ook inspanningen plegen om migranten van informatie te voorzien over hun rechten en plichten, over de gevaren van een verdere reis, en over de mogelijke consequenties van het niet indienen van een asielaanvraag en registratie in het land waar ze zijn. UNHCR is gevraagd hierbij te helpen.

De Europese Commissie zal toezicht houden op de tenuitvoerlegging van de afspraken in samenspraak met de benoemde nationale contactpunten van alle betrokken landen.

Met inachtneming van de neutrale, waarnemende rol die Nederland had tijdens deze bijeenkomst verwelkomt het kabinet in zijn algemeenheid de stappen die zijn gezet richting betere communicatie en gecoördineerde acties en maatregelen door de Lidstaten en landen van de Westelijke Balkan in kwestie. Het onder controle brengen van de situatie in deze regio is in de eerste plaats noodzakelijk ter voorkoming van verder menselijk leed gelet op de schrijnende toestand waarin migranten zich op verschillende plaatsen bevinden. Daarnaast is de Westelijke Balkanroute ook van invloed op de uiteindelijke instroom van asielzoekers in Nederland en is het derhalve van belang dat alle betrokken landen zich volledig inzetten om hun deel van de buitengrens conform de geldende regels te bewaken, migranten te registreren en opvang en adequate bescherming te bieden. Hierin heeft ieder land zijn eigen verantwoordelijkheid, maar steun vanuit Europa is uiteraard nodig. Nederland levert al aanzienlijke bijdragen en is bereid deze verder uit te breiden in antwoord op verzoeken voor inzet via onder meer Frontex en EASO. Zo is door Nederland reeds gereageerd op de activering van het civiel beschermingsmechanisme door Slovenië middels het leveren van materieel, in het bijzonder veldbedden, mobiele lichttorens en beschermende kleding. Deze bijeenkomst heeft wederom benadrukt dat alleen in gezamenlijkheid tot oplossingen gekomen kan worden.